

TAJIKISTAN

MOTOTURISTIKA: CENTRÁLNA ÁZIA 2. ČASŤ

★ V prvej časti reportáže z cesty po centrálnej Ázii sme s našimi šiestimi cestovateľmi prešli na štvorkolkách naprieč Kyrgyzstanom. Tu sa stretli aj s ďalším Slovákom Rudom, ktorý bol sám na bicykli na polročnej ceste do Číny. Pokračujeme z mesta Oš smerom na juh k hraniciam s Tajikistanom.

Text: M. Spirko, M. Masničák, Foto: www.stvorkolky.sk

Cieľom našej expedície je cestovať naprieč Kyrgyzstanom cez priesmyky po naplánovanej trase a vstúpiť do Tajikistanu. Prejsť krížom cez Pamír po 300 km dlhom údolí Bartang - od jazera Karakol na východe až do mesta Khorog na západe. Tu si dať pauzu na servis štvorkoliek a Wakhanským údolím prejsť naspäť cez rozsiahle pastviská. Na spiatocnej ceste do kyrgyzského Biškeku si ešte urobiť zachádzku do základného tábora pod štítom Lenina. Na viac ako 4000 km máme vyhradené 3 týždne. Plán trasy je len orientačný. Necháme to na osud, ten to určite naplánuje lepšie ako my.

Vstávame ráno celí dohryzení od mravcov, ktorých v miestnom hoteli boli plné izby. V obchode kupujeme potraviny na ďalšie dni a vyrážame smer Sary Tash, čo je posledná osada pred Tajikistanom. Cestou prechádzame cez dva priesmyky. Taldyk pass, ktorý sa šplhá do výšky 3615 m je úchvatný, síce asfaltový, ale veľmi podobný našim európskym ako Stelvio, či Transfagaras. Na vrchole nás chytila strašná veterná smršť, všade lietali kamienky, tak sme urobili len pár fotografií a rýchlo preč. Sary Tash, alebo aj brána do Pamíru nás privítala nádhernou panorámou pohoria Pamír. Je to aj dôležitá križovatka ciest. Doflava by sme sa dostali na hraničný prechod s Čínou - Irkeštam, kam má namierené náš cyklista Rudo. Tá pravá vedie do základného tábora druhého najvyššieho štítu Pamíru - Abú Alí ibn

Síná (po starom Leninov štít 7134m), ale ten máme naplánovaný na ceste späť, takže si to zamierime rovno na hraničný prechod s Tajikistanom - Kyzyl-Art. Predtým sa zastavujeme na čerpačke, ktorá je v dezolátnom stave. Je však široko ďaleko jediná a tak so slovami „bude horšie“ tankujeme 80 oktánový benzín. Radíme „H“ a po povinnej vojenskej kontrole pokračujeme smer Pamír. Hranica Kyrgyzstanu a Tajikistanu sa nachádza v priesmyku Kyzyl-Art v nadmorskej výške 4280 m. Kyrgyzská colnica pod priesmykom je pekná, murovaná. Čakáme na pečiatku, ktorú museli kto vie odkiaľ doviezť a čas zabíjame debatou s colníkmi. Napriek prísnemu zákazu fotenia na colnici sadá colník na štvorkolku a fotíme :-). Po hodinke už šplháme do priesmyku, kde sa nachádza tajikistanská colnica. Pred

vstupom sa ešte fotíme na vrchole pri soche. Chudobu krajiny pripomína už colnica - dve nimobunky z ktorých sa valí štiplavý dym z klasického paliva - usušených výkalov a pár polorozpadnutých budov. Formality vybavujeme pomaly, pretože akýkoľvek rýchly pohyb v tejto výške znamená zrýchlené dýchanie. Colníci sú ale ochotní a vybavovanie vstupných dokumentov prebieha bez najmenších problémov. Na colnici stojí aj Mitsubishi Pajero s poľským evidenčným číslom. Cestujú v ňom dve ženy - matka s dcérou, sú už 4 mesiace na cestách po strednej Ázii. Prechádzame cez Gornij Badachšan, čo je autonómna oblasť Tajikistanu (povolenie sme už mali spolu s tajickými vízami z Viedne). Schádzame z priesmyku a pokračujeme k jazeru Karakul, ktoré vyplňa obrovskú diery po dopadnutom

meteorite spred miliónov rokov. Cestou stojíme a pozorujeme stádo jakov, ktoré vidíme prvýkrát v živote. Niekoľko desiatok kilometrov k jazeru Karakol ideme vedľa čínskej hranice, ktorá je tvorená z drevených stĺpov a ostnatého drôtu. Matuš ako výrobca pletív a drôtov okamžite vypočítal, že dodávka takého množstva materiálu by bola jeho celoživotnou zákazkou. Cesta vedie po polorozpadnutej asfaltke s názvom M41 Pamir highway. Nedajte sa zmýliť názvom, s diaľnicou nemá nič spoločné. Je to brutálne zvlnená polorozpadnutá cesta s takmer nulovou premávkou, po ktorej ísť rýchlosťou vyššou ako 40 km/h je čistá samovražda. K jazeru prichádzame za súmraku a nádherné tyrkysová vodná hladina, so zasneženými štítmi Pamíru v pozadí, v nás zanecháva silný dojem. Ubytujeme sa v miestnom quest

◀ Hindúkuš je štvrtá najvyššia horská sústava na svete, ležiaca v Afganistane, Pakistane a z časti v Indii. Je dlhá 800 km a najvyšší vrchol Tirič Mir má výšku 7708 m n.m.

▶ Pamir Highway bola vybudovaná v 30-tych rokoch minulého storočia aby uľahčila zásobovanie vojenských posádok a presun vojska do najzdialenejších častí Sovietskej ríše. Pre cudzincov bola uzavretá do 90-tych rokov. Cesta vedie z väčšej časti v nadmorskej výške nad 3000 m. Na tejto „diaľnici“ je aj druhý najvyššie položený priesmyk na svete Ak-Baital pass - 4655 m n.m.

house, kde nám domáci uvoľnia jedinú izbu ktorú majú a spia aj s deťmi v malej kuchyni. Večer narýchlo niečo zhltneme a padáme do spacákov. Spíme na zemi na koberci všetci vedľa seba ako zabíť. Nevadí nám chrápanie a ani „voňa“ paliva, ktoré je z usušených výkalov dobytka. Začínáme si zvykať, hlavne že je teplo. Ráno nám domáci upeklí čerstvý chlieb, ku ktorému nám ponúkli asi storočný slivkový kompót a teplý čaj. Vďaka aj za to. Na toaletu v Ázii sme si už zvykli - diera v podlahe a voda na umytie nôh, ale táto kadibudka dostala aj nás. Nechýbalo veľa aby z dvoch dier v zhnitej podlahe, zostala jedna veľká. Našťastie drevo neruplo a tak klasicky okolo 9.00 vyrážame na cestu. Ideme opatrne, pretože hľadáme odbočku na šotolinovú cestu do údolia Bartang, ktoré križuje celý Pamír z východu na západ.

Nachádzame ju pred osadou Muzgal. Cesta sa vinie údolím rieky Murghab, pričom ju občas prekračujeme po drevených visiacych mostíkoch. Sem tam nachádzame polorozpadnuté obydla pastierov. Rieka sa rozširuje a po zhruba 80 km cesta zrazu končí. Rozdelíme sa a hľadáme výjazd, ale okolo sú samé vysoké štíty, kadial' nás upozorňoval aj priateľ Poliak, „v mape cestu máš, v skutočnosti však nebude“. Rieky menia svoj tvar a cesty zanikajú a vznikajú. Sme nahratí, môžeme ísť naspäť, ale chýbajú nám jeden člen výpravy. Po polhodine prichádza Matuš a nie je sám! „Veziem si osobného navigátora!“ Chlapa čierneho ako uhoľ v starých handrách našiel v skalách, kde žije aj s rodinou. Privítal ho nožom v jednej a bakoľou v druhej ruke, ale Matuš sa nezľakol, hneď mu vyložil jedlo

a začala debata. Z nej vysvitlo, že chlapík pozná cestu pomedzi štíty ku priesmyku, ktorým sa dostaneme do druhej časti doliny, ku rieke Bartang. Treba sa vrátiť naspäť k odbočke, odtiaľ je to na priesmyk cca 10 km. Za trochu peňazí a jedla nás tam dovedie aby sme nezablúdili. Viezli sme ho so sebou 30 km, až sme sa dostali pod kamenný priesmyk, odkiaľ sa už nedalo zabľúdiť. Navigátor chcel ísť s nami ďalej ale už sme ho vyložili so slovami „Choď už domov, máš to ďaleko.“ „To je jedno kedy prídem domov, dnes to nebude“, odpovedal. Hold, čas tu plynie inak ako u nás. Dali sme mu jedlo, vodu, aj pivo a Matuš ešte pridal 5 eur. Pri rozlúčke nám chlapík ďakoval a klaňal sa. Cez úzky kamenitý priesmyk sme sa dostali do riečišťa rieky Bartang, ktoré bolo v týchto miestach široké niekoľko stoviek metrov. Museli sme sa

◀ Jazero Karakul s nadmorskou výškou 3914 m n.m. leží na severozápade Tajikistanu v oblasti Gornij Badachšan. Má dĺžku 33 km a maximálnu hĺbku 236 m. Jeho slaná voda čiastočne naplňa kráter s priemerom 52 km, ktorý vznikol pred 5 miliónmi rokov po dopade meteoritu. Jazero obklopujú vysoké štíty pohoria Pamír, ako Pik Lenina, či Pik Komunizmu, týčiace sa do výšky viac ako 7000 m n.m.

➤ **Wakhanský koridor** je úzky pás zeme na severovýchode Afganistanu vkladný medzi Tadžikistanom a Pakistanom v bezprostrednej blízkosti Číny. V údolí je množstvo pevností z čias Hodvábnjej cesty. Kaňon rieky Pyandzh tvorí prírodnú hranicu s Afganistanom.

si doprajeme chutnú stravu. Ešte na Slovensku plánujeme návštevu Afganistanu a to prejazd relatívne bezpečnou oblasťou - Wakhanským koridorom. Žiadame o víza, ale ich cena prevyšuje náš rozpočet. Za jednu osobu a štvorkolku je to viac ako 300 USD. Nakoniec si údolie Wakhan s množstvom pevností z čias Hodvábnjej cesty a úchvatnými výhľadmi na pohorie Hindukúš prejdeme po Tadžickej strane. Cesta vedie kaňonom rieky Pyandzh, tvoriacou prírodnú hranicu s Afganistanom. Hranica je strážená ruskou posádkou, ktorá ju po celej dĺžke monitoruje. Tadžikistan je totiž hlavnou tranzitnou krajinou pašovania drog z Afganistanu. Aj my absolvujeme niekoľko kontrol. Posledný deň v Tadžikistane zastavujeme v umelom meste Murghab, pôvodne vybudovanom ako nocľaháreň robotníkov pri stavbe cesty M41 Pamir Highway. Ťažko si predstaví väčšiu pustatinu niekde na konci sveta. Je to síce tretie najväčšie mesto v Tadžikistane, ale pocit z neho máme ako z priemernej cigánskej osady u nás na Slovensku. Vybavujeme papiere potrebné k opusteniu Tadžikistanu a rýchlo toto depimujúce „mesto“ opúšťame.

Zhrnutie

Počas tripu po centrálnej Ázii sme na štvorkolkách prešli 4360 km v pomere 80% terén a 20% asfalt. Celkovo sme prekonalí vyše dvadsať priesmykov s výškou nad 3000 m n.m. (najvyšší Ak-Baital pass v Tadžikistane s výškou 4655 m n.m.). Všetkých šesť štvorkoliek Can Am Outlander zvládlo náročnú trasu bez problémov. Roztrhali sme štyri variátorové remene, riešili šesť defektov a dva upchaté palivové filtre. Ďalšie nádherné fotografie z cesty do centrálnej Ázie nájdete na www.stvorkolky.sk.

dostať na druhú stranu, kde sa pod kopcami vinula vyjazdená cesta. Na veľkých kameňoch dostali štvorkolky poriadne zabráť. Večer rozkladáme stany na brehu divokej rieky vedľa hĺby kamenia, ktoré si tu nanosil miestny chlapík na svoj nový dom. Kým ho postaví, bude žiť so ženou v malom stane po ruských vojakoch.

Ráno balíme skoro a pokračujeme ďalej cestou, ktorá sa niekedy vinie vysoko nad riekou zasekaná v skalách a niekedy na jej úrovni. Celý deň sme nikoho nestretli a zrazu dvaja cyklisti z Nového Zélandu, ktorí sú na ceste po Tadžikistane už pár mesiacov. Dva dni jazdy kamenným údolím dá zabráť strojom aj ľuďom, ale tie výhľady stoja za to. Popoludní prichádza problém v podobe mostu strhnutého riekou. Vedľa robotníci stavali nový, ktorý síce už mal priečne uložené trámy, ale dosky na ňom ešte neboli pribité. Podľa robotníkov to bude hotové o 3-4 dni. Máme na výber z niekoľkých možností. Môžeme ísť dva dni naspäť k jazeru Karakul, alebo počkať tri dni na dokončenie mosta. My sme sa rozhodli presvedčiť robotníkov aby nám na trámy pozdĺžne položili dosky na šírku kolies. Vyťahujeme posledné zásoby koňaku pri ktorom sa lepšie vyjednáva. Chlapi pochopili a za poobedie sme mali všetky štvorkolky na druhej strane. Podvečer kamenistú cestu vystriedal polorozpadnutý asfalt najhoršej kvality akú si dokážete predstaviť. Napriek tomu z úst priateľov zaznela veta, o ktorej som si myslel, že ju nikdy v živote nezačujem: „Konečne asfalt!“ Po tak náročnej ceste cez celý Pamir musím s nimi súhlasiť. Niekoľko desiatok kilometrov do druhého najväčšieho mesta Tadžikistanu - Khorog, kde sme si naplánovali dvojdnú zastávku na servis štvorkoliek ubehlo rýchlo. Na tachometroch máme viac ako 2000 kilometrov a tak aj nám dobre padne trochu oddychu. Ubytujeme sa v cestovateľmi odporúčanom Pamir Logue a v miestnej reštaurácii

➤ **Tadžikistan** je najchudobnejšou krajinou bývalého Sovietskeho zväzu, pričom ani vyhladky do budúcnosti nemá ružové. Spôsobila to hlavne občianska vojna, ktorá vypukla v roku 1992 a hoci bola po piatich rokoch oficiálne ukončená, následky trvajú dodnes. V krajine s minimálnou mzdou 4 doláre na deň zostávajú obyvatelom viac menej iba dve možnosti, odchod za prácou do Ruska, alebo obchod s drogami. Tie sa tu pašujú od južného suseda s ktorým má Tadžikistan najdlhšiu hranicu - Afganistanu.

LS2
HELMETS

[WWW.LS2.SK](http://www.ls2.sk)

LS2 EASY BT FF370

Nejobľúbenejší výklopná helma v Českej a Slovenskej republike nyní s integrovaným Bluetooth komunikátorem

- Účinný In&Out ventilační systém
- Plexi má úpravu proti poškrábání, je kompatibilní s Pinlockem a lze jej snadno vyměnit bez použití nářadí
- Vnitřní výsuvná sluneční clona
- Kovové zámky výklopné brady
- Zapínání kvalitní rychlosponou
- Vyjímatelný pratelný interiér

- Dosah až 600 m
- Doba hovoru 8 h
- Doba provozu 160 h
- Dobíjení za 3 h
- Možnost propojení s dalšími Bluetooth zařízeními

249 EUR
včetně DPH

www.ls2.sk

HLEDÁME NOVE PRODEJCE

Oficiální dovozce helem LS2 do ČR a SR:
ASP Group s.r.o., Náměstí 13, 267 53 Žebrák
Tel.: +420 311 577 222 E-mail: info@aspgroup.cz
Web: www.aspgroup.cz E-shop: www.aspshop.cz